Kristinoppileirin järjestäjän muistilista

Käytännön tukea kriparin suunnitteluun ja toteutukseen

Kristinoppileiri tarjoaa nuorelle mahdollisuuden tutustua ortodoksiseen uskoon, osallistua kirkon elämään ja löytää paikkansa seurakuntayhteisössä. Onnistunut leiri rakentuu huolellisista järjestelyistä ja tavasta, jolla nuoret kohdataan koko leirin ajan.

Nämä vinkit ovat tarkoitettu leirin suunnittelijoille, johtajille, papeille, kanttoreille ja ohjaajille. Se kokoaa leirien järjestäjiltä kerättyjen kokemusten pohjalta yhteisiä periaatteita ja sovellettavia käytäntöjä. Vinkkien pohjana ovat Ortodoksistoa varten kerätyt kristinoppileirien järjestäjien vastaukset. Paikallisia kokemuksia on muotoiltu yleisiksi suosituksiksi; yksittäiset leirin kokoa, kestoa tai toteutusta koskevat ratkaisut eivät muodosta yhteistä normia.

Leirin opetussisällöistä, ks. kristinoppikoulun opetussuunnitelma.

Yleistä

Leirin eetos näkyy teoissa

Leirin eetoksella tarkoitetaan sen yhteistä arvopohjaa ja toimintatapaa eli sitä, miten leiri näyttäytyy, miltä se tuntuu ja mitä se sisältää. Ortodoksinen usko tule näkyväksi rukouksessa, lähimmäisen huomioimisessa, yhteisestä arjesta huolehtimisessa ja siinä, miten ristiriidat ratkaistaan. Henkilökunnan esimerkki antaa opetukselle uskottavuutta.

Jokainen nuori tulee kohdata arvokkaana yhteisön jäsenenä. Kirkon tuntemus, osallistumisen syyt ja valmius puhua uskosta vaihtelevat. Kysymyksille, epäilylle ja keskeneräisyydelle tulee olla tilaa. Nuoren ei tarvitse osoittaa tietynlaista innostusta tullakseen hyväksytyksi.

Rakenna turvallinen ja avoin yhteisö

Puutu pilkkaamiseen, ulossulkemiseen ja halventavaan puheeseen. Huolehdi, että sukupuoli, tausta, kieli, toimintakyky tai tuen tarve eivät muodostu esteeksi mukaan pääsemiselle. Leikin ja huumorin tulee olla sellaista, että kaikki voivat osallistua turvallisesti.

Ole nuorten tavoitettavissa myös opetuksen ulkopuolella. Pelaaminen, yhteinen tekeminen ja arkiset keskustelut madaltavat kynnystä lähestyä aikuista. Papin on suotavaa osallistua tavalliseen leirielämään ja toimii myös ohjaajien tukena.

Pidä tavoitteet realistisina

Leirin tavoitteena on vahvistaa nuoren suhdetta kirkkoon. Uskonnollinen identiteetti ja kirkollinen elämäntapa rakentuvat vähitellen. Tavoittele ymmärrettävää perustaa, myönteistä kokemusta ja yhteyttä, joka voi jatkua leirin jälkeen.

Ennen leiriä

Aloita viestintä ajoissa

Sopikaa työnjaosta jo tässä vaiheessa eli kuka lähettää kutsut, seuraa ilmoittautumisia sekä vastaa kysymyksiin. Varmista ruuan, majoituksen, kuljetusten ja tarvittavien välineiden järjestäminen. Lähetä kutsu ikäryhmälle syksyllä tai viimeistään loppuvuodesta. Pidä leiri esillä seurakunnan tapahtumissa ja kouluyhteistyössä. Muistuta ilmoittautumisesta alkuvuodesta ja vastaa perheiden kysymyksiin henkilökohtaisesti silloin, kun se on mahdollista.

Kerro kutsussa leirin tarkoitus, ajankohta, paikka, kustannukset ja yhteyshenkilö. Esittele ohjelman luonne niin, että myös kirkon toimintaan vähän osallistunut nuori tietää, mihin hän on tulossa.

Sovita voimavarat laajuuteen

Suunnittele leirin koko ja kesto opetussuunnitelman, tilojen, henkilöstön ja nuorten tarpeiden pohjalta. Arviot leirien koosta ja tarvittavista resursseista on huomioitava jo budjettityöskentelyssä.

Huomioi henkilökunnan valmisteluaika, lepo ja mahdolliset peräkkäiset leirit. Seurakunnissa on myös tietotaitoa leirien järjestämisestä, jota ei välttämättä ole kirjoitettu mihinkään.

Seurakuntien välinen yhteistyö tarjoaa monia mahdollisuuksia. Toisten seurakuntien leirit voivat tarjota aikataulullista joustavuutta, pienten osallistujamäärien yhdistämismahdollisuuksia tai erilaista osaamista kielitaidon suhteen.

Valitse henkilökunta ja selkeytä vastuut

Kokoa työryhmään erilaisia vahvuuksia, mikäli mahdollista. Uusien ohjaajien on hyvä oppia kokeneiden opastuksessa. Sopikaa selkeästi, kuka johtaa leiriä, vastaa opetuksesta ja jumalanpalveluksista, huolehtii käytännön järjestelyistä ja toimii nuorten tukena. Varmista, että vastuulliset aikuiset ovat tavoitettavissa koko leirin ajan. Erikseen on hyvä ottaa esiin, miten toimitaan mahdollisten erilaisten ongelmien (terveydelliset, sosiaaliset yms.) kanssa leirillä.

Johtajan ja papin tehtävien jakaminen eri henkilöille voi helpottaa johtamista ja henkilökohtaista kohtaamista. Ratkaiseva asia on, että vastuut ovat selkeät ja tehtäviin on riittävästi aikaa. Ohjaaja tulee leirille nuoria varten ja osallistuu koko työyhteisön toimintaan.

Perehdytä koko työryhmä

Perehdytys leirityöhön on tärkeää. Leirinohjaajakursseja tarjoaa ONL ry sekä suuremmat seurakunnat. Leirinjohtajakursseja järjestetään myös kysynnän mukaan muutaman vuoden välein. Perehdytystä tulisi pitää jatkuvana oppimisena myös seurakunnan koulutetuille työntekijöille ja henkilöstölle.

Järjestä ennen leiriä yhteinen valmistelupäivä tai perehdytysviikonloppu. Tutustukaa toisiinne ja leiripaikkaan, harjoitelkaa ohjaamista ja suunnitelkaa ohjelmaa. Käykää läpi tavoitteet, yhteiset säännöt, turvallisuus ja haastavien tilanteiden toimintatavat. Sopikaa perehdytyksen osallistumisesta ja työjärjestelyistä etukäteen.

Tee ennakkoinfosta saavutettava

Järjestä leiri-info nuorille ja huoltajille esimerkiksi etänä tai tarjoa etäosallistuminen lähitapaamisen rinnalle. Lähetä samat perustiedot myös niille, jotka eivät pääse mukaan. Käsitelkää päivärytmi, säännöt, puhelinten käyttö, yhteydenpito kotiin ja tuen tarpeista kertominen. Ennakkotapaamiseen osallistuminen ei saa muodostua leirille pääsemisen ehdoksi.

Leirin arki ja nuorten kohtaaminen

Anna alulle aikaa

Painota ensimmäisinä päivinä tutustumista, yhteistä tekemistä ja selkeää päivärytmiä. Sijoita alkuun kohtuullisesti opetusta ja rukouselämää. Uusi ympäristö ja jatkuva yhdessäolo voivat kuormittaa nuorta, vaikka hän viihtyisi leirillä hyvin.

Toteuta ryhmäytymistä sekä koko ryhmän että pienryhmien kanssa. Seuraa, jääkö joku sivuun tai osallistuminen jatkuvasti samojen nuorten varaan. Älä oleta, että koti-ikävä tai vetäytyminen häviää kaikilta itsestään. Järjestä sopivia tilanteita kysyä, mikä auttaisi nuorta olemaan mukana.

Tasapainota ohjelma ja lepo

Varaa päivään opetusta, jumalanpalveluksia, liikuntaa, ruokailua, yhteistä ohjelmaa ja vapaa-aikaa. Huolehdi riittävästä yölevosta ja mahdollisuudesta rauhoittua. Hyvä ruoka ja toimivat perusjärjestelyt tukevat jaksamista.

Ihannetilanteessa ohjelman suunnittelu alkaa sijoittamalla jumalanpalvelukset ja ruokailut päivien ohjelmaan. Pidä päivärytmi ennakoitavana ja kerro muutoksista. Seuraa ryhmän vireyttä ja muuta yksittäisen tuokion kestoa tai menetelmää tarvittaessa. Ohjelman joustaminen ei tarkoita, että yhteisistä tavoitteista luovutaan.

Pidä säännöt ymmärrettävinä

Kerro sääntöjen tarkoitus ja noudata niitä johdonmukaisesti myös henkilökunnan toiminnassa. Sopikaa puhelinten käytöstä ennen leiriä. Jos käytössä on puhelinparkki tai yökäyttöä rajoitetaan, kertokaa käytännöstä ja yhteydenpidon järjestämisestä selkeästi perheille. Esimerkiksi ennen leiriä voidaan sopia Kiva leiri-sopimus, jonka sekä osallistujat ja huoltajat allekirjoittavat.

Puutu ristiriitoihin rauhallisesti ja vältä nuoren nolaamista muiden edessä. Erota sääntörikkomus nuoren tuen tai avun tarpeesta. Terveydestä ja hyvinvoinnista heräävä huoli käsitellään järjestäjän sovittujen toimintatapojen mukaisesti. Nuorelle kerrotaan, keneltä hän voi pyytää apua.

Etsi erilaisia tapoja osallistua

Tarjoa puhumisen ja kuuntelemisen rinnalle tekemistä, liikkumista ja visuaalisia tehtäviä. Levottomuus tai hiljaisuus ei yksin kerro kiinnostuksen puutteesta. Nuori voi löytää paikkansa esimerkiksi kuvallisen työskentelyn, musiikin tai käytännön tehtävän kautta.

Anna vastuuta nuoren valmiuksien mukaan ja huomaa onnistumiset. Osallistumisen tapoja sovitetaan yhdessä nuoren kanssa niin, että hän säilyy osana ryhmää.

Huolehdi henkilökunnasta

Pitäkää päivittäin lyhyt henkilökuntapalaveri, jossa tarkistetaan seuraavan päivän ohjelma, käsitellään nuorten tilanteita ja kuullaan työntekijöiden kokemukset. Ehkäiskää ohjaajien sulkeutumista omaksi porukakseen. Johtaja huolehtii palautteesta, tuesta ja työnjaosta; koko henkilökunta rakentaa myös leiriläisten yhteishenkeä.

Opetus ja jumalanpalveluselämä

Suunnittele sisältö yhdessä

Leirin jokainen hetki sisältää opetuksellisia elementtejä, vaikka niitä ei miellettäisi sellaiseksi. Nimetkää vastuuhenkilöt eri oppitunneille ja opetuksellisille hetkille.

Vuorokauden jumalanpalvelukset muodostavat leiripäivien toistuvan rungon. Palveluksissa keskitytään yhdessä laulettaviin, toistuviin veisuihin ja vaihtuviin teksteihin vain niiltä osin kuin se tukee viikonpäivien muistojen omaksumista. Evankeliumi on tärkeää lukea päivittäin. Palvelukset kestävät näin n. puoli tuntia mahdollisine opetustuokioineen. Liturgiapäivät ovat aina juhlapäiviä ja niiden olisi hyvä erottua muiden päivien ohjelmasta.

Kerää nuorten kysymyksiä leirin alussa esimerkiksi nimettömillä lapuilla. Tässä voidaan hyödyntää myös kouluyhteistyötä ennen leiriä. Jätä ohjelmaan aikaa kysymysten käsittelylle ja perustietojen selittämiselle.

Pidä opetus ymmärrettävänä

Aloita aihe nuoren arkeen liittyvällä kysymyksellä tai tilanteella. Yhdistä lyhyt opetus keskusteluun, kuvaan, harjoitukseen tai tekemiseen. Tauota tuokiot ja kokeile opetuksen sijoittamista aamupäivään. Suuren ryhmän jakaminen voi helpottaa kuulemista ja keskustelua.

Käytä tarvittaessa vihkosta, kuvia tai muuta materiaalia, johon nuori voi palata myös kotona. Selitä käsitteet ja tee näkyväksi, miten opetettava asia liittyy kirkon elämään. Ohjelmassa kannattaa hyödyntää pienryhmiä mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi keskustelua voi syntyä luontevammin pienemmässä ryhmässä, joko tietyistä aiheista ohjatusti, tai vapaamuotoisemmin esimerkiksi askartelun ohessa. Myös lukemista on usein mukavampi harjoitella ensin pienemmässä ryhmässä.

Kannusta arvioimaan verkosta löytyvien uskonnollisten sisältöjen lähteitä ja keskustelemaan epäselvistä väitteistä.

Valitse havainnollistaminen opetustavoitteen mukaan

Hyväksi havaittu tapa on toimittaa ns. opetusliturgia. Silloin proskomidi toimitetaan keskellä kirkkoa, samalla näyttäen ja selittäen mitä tehdään. Palveluksen kuluessa sopivissa kohdissa kerrotaan muutenkin mitä tapahtuu ja miksi.

”Demo” eli demonstroitu toimitus voi auttaa ymmärtämään kirkollisen toimituksen kulkua. Valmistele se papin ja muiden vastuuhenkilöiden kanssa: mitä nuoren on tarkoitus oppia, miten hän osallistuu ja mitä käsitellään jälkeenpäin? Kuvia, videoita ja välineiden esittelyä voidaan käyttää demon rinnalla.

Pidä toimituksen merkitys esillä. Vihkimisen havainnollistaminen ja yhteinen juhla voivat muodostaa mieleen jäävän kokonaisuuden, kun juhliminen tukee opetusta. Käytä esimerkiksi kuvitteellisia henkilöitä ja sovi rooleista osallistujien kanssa. Opetustilanne toteutetaan siten, ettei kenellekään paikalla olevista jää kysymyksiä tilanteen luonteesta.

Kuoleman ja hautauksen käsittelyssä huomioi nuorten surukokemukset. Selittävä opetus, muistelukirjan tekeminen ja panihida tukevat asian opettamista. Nuoren ei tarvitse kertoa henkilökohtaisesta menetyksestään ryhmälle. Varaa mahdollisuus kysymyksiin ja keskusteluun myös erikseen.

Samanlaista harkintaa on käytettävä sielunhoidollisissa keskusteluissa ja katumuksen sakramentin yhteydessä. Katumuksen sakramentista kerrotaan ennakkoon rauhallisesti ja nuorten kysymyksiin vastaten.

Luo katumukseen mysteerioon osallistumisesta kuva jokaiselle kuuluvana, leiriin kuuluvana mahdollisuutena. Jaa synnintunnustusaikataulut avoimesti osana leirin ohjelmaa.

Tue rukoukseen osallistumista

Rakenna rukouselämästä säännöllinen ja ymmärrettävä osa päivää: leiripäivä alkaa aamulla kirkosta ja päättyy illalla kirkkoon. Selitä palvelusten keskeisiä kohtia. Ohjelmaan varataan erikseen aikaa ristinmerkin, kirkossa lukemisen ja ponomarina toimimisen harjoitteluun. Rukoukset ja veisut opitaan parhaiten niiden toiston kautta kirkossa ja esimerkiksi ruokailujen yhteydessä. Suunnittele palvelusten toteutus papin ja kanttorin kanssa nuorten valmiudet ja jaksaminen huomioiden.

Kannusta lukemiseen ja laulamiseen ja tarjoa mahdollisuus harjoitella etukäteen. Kunnioita nuoren epävarmuutta ja etsi sopiva osallistumisen tapa. Henkilökohtaisia asioita käsitellään hienotunteisesti.

Oppiminen ilman suorituspainetta

Käytä keskustelua, nuoren omia kysymyksiä tai lyhyttä pohdintaa oppimisen näkyväksi tekemiseen. Jos leirillä on lopputehtävä tai tentti, selvitä sen tavoite ja arvioi, tukeeko toteutus oppimista. On kysyttävä mitä kokeella halutaan edistää ja kertooko se jotain oppimisesta tai kirkon jäsenyyden luonteesta. Nuoren suhdetta kirkkoon ei mitata yksittäisellä koesuorituksella.

Leirin päättäminen ja yhteyden jatkuminen

Järjestä päätös yhteisön tarpeisiin

Suunnittele päätöspäivän liturgia, todistusten jakaminen, mahdollinen yhteiskuva ja yhteinen juhlahetki hyvissä ajoin. Kerro aikataulu ja osallistumiskäytännöt perheille. Koko kirkkoväelle avoin kahvitarjoilu on yksi tapa yhdistää leiri seurakunnan muuhun elämään.

Arvioi juhlamuotoa tilojen, kustannusten, saavutettavuuden ja henkilökunnan jaksamisen kannalta. Varmista tarjoilujen vastuut, jotta leirihenkilökunta voi myös kohdata nuoria ja perheitä.

Tee seuraava askel konkreettiseksi

Kerro jo leirillä nuortenilloista, tapahtumista, jatkokriparista ja ohjaajakoulutuksesta. Anna mukaan seuraavan tapaamisen ajankohta ja tuttu yhteyshenkilö. Tarjoa myös osallistumisen muotoja, jotka sopivat nuorelle, joka ei halua tai voi hakea ohjaajaksi.

Huomioi myös nuoret, jotka eivät osallistuneet leirille tai joiden leiri keskeytyi. Viesti henkilökohtaisesti, että he ovat edelleen tervetulleita seurakunnan toimintaan ja yhteisöön. Leirin väliin jääminen ei vähennä nuoren arvoa tai kuulumista kirkkoon. Mahdollinen muu kristinoppikoulun toteutustapa sovitaan seurakunnassa opetussuunnitelman pohjalta.

Kerää palaute ja tallenna toimivat käytännöt

Pyydä nuorilta palautetta opetuksesta, ilmapiiristä ja osallistumisesta. Tarjoa myös nimetön vastaustapa. Käykää henkilökunnan kanssa läpi, mitä tavoitteista toteutui ja mitä seuraavalla leirillä muutetaan.

Kirjatkaa hyvästä käytännöstä tavoite, toteutus, tarvittava aika ja välineet sekä ryhmä, jolle se sopi. Tallentakaa palaute ja toteutuksessa havaitut vaikeudet. Näin seuraava järjestäjä voi arvioida, miten käytäntöä kannattaa soveltaa.

Järjestäjän lyhyt muistilista

Leirin tavoitteet ja keskeiset opetussisällöt on sovittu yhdessä.

Henkilöstö, vastuut, perehdytys ja jaksaminen on huomioitu.

Perheille on lähetetty tiedot ja saavutettava ennakkoinfo on järjestetty.

Tilat, ruoka, kuljetukset ja turvallisuuden toimintatavat on varmistettu.

Ohjelmassa on aikaa tutustumiselle, levolle ja nuorten kysymyksille.

Opetus ja demot on suunniteltu nuorten oppimista varten.

Jokaiselle etsitään sopiva tapa osallistua ja tarvittava tuki.

Päätöksen järjestelyt ja leirin jälkeinen toiminta on viestitty.

Palaute ja seuraavalle järjestäjälle siirtyvät kokemukset kerätään.